

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tdo/29/2017
Identifikačné číslo spisu: 1415010158
Dátum vydania rozhodnutia: 19.07.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1415010158.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí konanom dňa 19. júla 2018 v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Martina Piovartsyho a JUDr. Petra Hatalu v trestnej veci proti obvinenému Bc. C. O. pre prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Tr. zák. o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo 4. októbra 2016, sp. zn. 3To/94/2016 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného Bc. C. O. s a o d m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 28. apríla 2016, sp. zn. 3T/54/2015 bol obvinený Bc. C. O. uznaný vinným zo spáchania prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, ako je to uvedené v jeho výrokovej časti.

Za to mu bol týmto súdom podľa § 289 ods. 1 Tr. zák. s použitím § 36 písm. l/ Tr. zák., § 37 písm. m/, § 38 ods. 2 Tr. zák. uložený trest odňatia slobody na 10 mesiacov s podmieneným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu v trvaní troch rokov (podľa § 49 ods. 1 písm. a/ a § 50 ods. 1 Tr. zák.). Súčasne mu súd podľa § 61 ods. 1, ods. 5 písm. a/ Tr. zák. uložil trest zákazu činnosti riadenia motorových vozidiel akéhokoľvek druhu na doživotie a podľa § 73 ods. 2 písm. d/ Tr. zák. ochranné protialkoholické liečenie ambulantnou formou.

Uznesením zo dňa zo 4. októbra 2016, sp. zn. 3To/94/2016 Krajský súd v Bratislave podľa § 319 Tr. por. odvolanie obvineného zamietol.

Obvinený Bc. C. O. prostredníctvom obhajcu podal proti uzneseniu krajského súdu dovolanie, uplatniac dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., teda s odôvodnením, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Obvinený v úvodnej časti dovolania uviedol rekapituláciu predchádzajúceho konania na súde prvého

stupňa a na krajskom súde ako súde odvolacom s uvedením obsahu jeho odvolania, ktorým napadol odsudzujúci rozsudok okresného súdu. V ďalšej časti dovolania obvinený prezentoval názor, že rozhodnutie krajského súdu o jeho odvolaní je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, keďže odvolací súd nevezal do úvahy ustanovenie § 438d Tr. zák., podľa ktorého ustanovenie § 61 ods. 3 a ods. 5 sa vzťahuje aj na osobu, ktorá bola odsúdená za niektorý z trestných činov uvedených v § 61 ods. 3 alebo 5 po 1. novembri 2011. Súd však nemusí vziať do úvahy odsúdenie uložené pred 1. novembrom 2011, ak by vzhľadom na mimoriadne okolnosti predchádzajúcich prípadov bolo pre páchatel'a použitie trestnej sadzby trestu zákazu činnosti ustanovenej v § 61 ods. 3 alebo 5 neprimerane prísne.

S poukazom na toto zákonné ustanovenie obvinený pokladá uložený trest zákazu činnosti za neprimeraný, a to v súvislosti s jeho predchádzajúcimi odsúdeniami, keďže prvý skutok spáchal v roku 2009 ako osoba blízka veku mladistvého. Svoj čin oľutoval a vedie riadny život, študuje na vysokej škole, chce si založiť rodinu, pričom uvedený trest uložený na doživotie má dopad na jeho každodenný život, pretože motorové vozidlo používa v súvislosti s pracovnou činnosťou. V súvislosti s požívaním alkoholu absolvoval odborné liečenie a v súčasnej dobe úspešne abstínuje. Trest zákazu činnosti na doživotie uložený podľa § 61 ods. 3, ods. 5 Tr. zák. je prísnejší ako trest odňatia slobody, keďže tento trest nepripúšťa možnosť opätovného preskúmania jeho dôvodnosti a možnosť nápravy odsúdeného po uplynutí určitého časového obdobia. Vyjadril názor, že obligatórne uloženie trestu zákazu činnosti na doživotie zároveň vylučuje možnosť súdu uložiť individualizovaný trest podľa objektívnych a subjektívnych skutočností daného prípadu, čím môže dôjsť k neprimeraným tvrdostiam pri aplikácii práv. V danej súvislosti poukázal na právnu úpravu možnosti podmieneného prepustenia z výkonu doživotného trestu odňatia slobody (podľa § 67 ods. 2 Tr. zák.) za závažné trestné činy úkladnej vraždy, vraždy a iné, čo v kontexte s právnu úpravou ukladania trestu doživotného zákazu činnosti porušuje zásadu proporcionality. V závere dovolania obvinený namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu.

Na základe uvedených dôvodov obvinený navrhol aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie Krajského súdu v Bratislave zrušil a vec tomuto súdu vrátil na nové prerokovanie a rozhodnutie.

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Bratislava IV vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu obvineného uviedla, že napadnuté rozhodnutie považuje za zákonné, pretože podľa jej názoru, konajúce súdy uložili obvinenému doživotný trest zákazu činnosti v súlade s ustanovením § 61 ods. 1, ods. 5 písm. a/ Tr. zák., po tom, čo správne aplikovali aj ustanovenie § 438d Tr. zák. Otázkou, či v prípade predchádzajúceho odsúdenia z roku 2009 boli prítomné mimoriadne okolnosti prípadu sa okresný, ako aj krajský súd podrobne zaoberali a v odôvodnení rozhodnutí uviedli, z akého dôvodu nezistili žiadne mimoriadne okolnosti prípadu. Podľa názoru prokurátorky krajský súd sa vysporiadal aj s návrhom obvineného na prerušenie trestného stíhania a iniciovanie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky a svoj právny názor uviedol v odôvodnení svojho rozhodnutia. Takýto postup, v prípade zistenia rozporu právneho predpisu nižšej právnej sily s Ústavou je na zvážení konajúceho súdu a nie je obligatórnym.

Preto prokurátorka navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného odmietol.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) predovšetkým skúmal či má podané dovolanie všetky obsahové a formálne náležitosti, či je prípustné a či bolo podané oprávnenou osobou a pritom dospel k nasledujúcim záverom:

Podľa § 368 ods. 1 Tr. por. dovolaním možno napadnúť len právoplatné rozhodnutie súdu, ktorým bola vec právoplatne skončená. V posudzovanom prípade je napadnutým rozhodnutím uznesenie Krajského súdu v Bratislave ako odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o odvolaní obvineného podaného proti rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bol obvinený uznaný vinným a bol mu uložený trest. Proti takémuto druhu rozhodnutia je dovolanie prípustné. Dovolanie bolo podané obvineným prostredníctvom

obhajcu, bolo preto podané osobou oprávnenou podľa § 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por. a § 373 Tr. por. K podaniu dovolaní došlo na Okresnom súde Bratislava IV, t. j. v mieste podľa § 370 Tr. por.

V dovolaní musí byť ďalej uvedené, z akých dôvodov je rozhodnutie napádané tak, aby bolo zrejmé, v ktorej časti sa rozhodnutie napáda a aké chyby sa vytýkajú rozhodnutiu alebo konaniu, ktoré rozhodnutiu predchádzalo. Obvinený poukázal na dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., teda že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Obvinený je toho názoru, že odvolací súd nevzal do úvahy prechodné ustanovenie § 438d Tr. zák., podľa ktorého súd nemusí vziať do úvahy odsúdenie uložené pred 1. novembrom 2011, ak by vzhľadom na mimoriadne okolnosti predchádzajúcich prípadov bolo pre páchatela uloženie doživotného trestu zákazu činnosti neprímerane prísne, pričom dôvodil, že takýto trest je neprímeraný s poukazom na osobu obvineného, ktorý spáchal skutok v roku 2009 ako osoba blízka veku mladistvého. V danej súvislosti uviedol, že tento čin spáchal z mladíckej nerozvážnosti a úprimne ho oľutoval. V súčasnosti vedie riadny život, študuje a má záujem založiť si rodinu.

Z obsahu zápisnice o hlavnom pojednávaní Okresného súdu Bratislava IV z 28. apríla 2016 vyplýva, že súd prvého stupňa v rámci dokazovania oboznámil obsah trestných spisov o predchádzajúcich odsúdeniach obvineného pre prečiny ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289, ktorých sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku, a to spisy Okresného súdu Bratislava I, sp. zn. 3T/67/09 a Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 4T/149/12. Následne okresný súd rozhodol rozsudkom o vine obvineného a uložení trestu. Okrem podmieneného trestu odňatia slobody uložil súd obvinenému podľa § 61 ods. 1, ods. 5 písm. a/ Tr. zák. (podľa zásady „trikrát a dost“) aj vedľajší trest zákazu činnosti vedenia motorových vozidiel akéhokoľvek druhu na doživotie. Z písomného vyhotovenia rozsudku vyplýva, že okresný súd sa v jeho odôvodnení inter alia zaoberal aj otázkou možnosti uplatnenia prechodného ustanovenia § 438d Tr. zák., najmä jeho vety druhej. Podľa tohto ustanovenia § 61 ods. 3 a 5 sa vzťahuje aj na osobu, ktorá bola odsúdená za niektorý z trestných činov uvedených v ustanovení § 61 ods. 3 alebo 5 pred 1. novembrom 2011, ak táto osoba spáchala ďalší trestný čin uvedený v § 61 ods. 3 alebo 5 po 1. novembri 2011. Súd však nemusí vziať do úvahy odsúdenie uložené pred 1. novembrom 2011, ak by vzhľadom na mimoriadne okolnosti predchádzajúcich prípadov bolo pre páchatela použitie trestnej sadzby trestu zákazu činnosti ustanovenej v § 61 ods. 3 alebo 5 neprímerane prísne. V nadväznosti na to rozhodoval Krajský súd v Bratislave o odvolaní obvineného, ktoré uznesením zo 4. októbra 2016, sp. zn. 3To/94/2016 podľa § 319 Tr. por. zamietol ako nedôvodné. Z jeho odôvodnenia je zrejmé, že aj odvolací súd sa zaoberal a vysporiadal s odvolacími námietkami obvineného, najmä pokiaľ ide o uplatnenie ustanovenia § 438d Tr. zák. v kontexte s jeho postojom k trestnej činnosti, (ku ktorej sa priznal a jej spáchanie oľutoval) a s argumentáciou založenou prevažne na tvrdení, že doživotný trest predstavuje vážne a neprímerané obmedzenie a zásah do jeho osobného života, s prihliadnutím na zákonnú nemožnosť jeho prehodnotenia po určitom čase na rozdiel od výnimočného trestu odňatia slobody na doživotie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky predovšetkým zdôrazňuje, že zmierňovacia (druhá) veta prechodného ustanovenia § 438d Tr. zák. o možnosti súdu nevziať do úvahy odsúdenie uložené pred 1. novembrom 2011 pri ukladaní trestu zákazu činnosti na doživotie podľa § 61 ods. 3 alebo 5 Tr. zák. v prípade zistenia mimoriadnych okolností, pre ktoré by bolo uloženie trestu zákazu činnosti na doživotie neprímerane prísne, nemá kogentný charakter, ale ide o fakultatívne ustanovenie, ktorého použitie je na úvahe a rozhodnutí súdu. Preto nepoužitie tejto zmierňovacej časti prechodného ustanovenia nie je možné podriaďiť pod „nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia“, zakladajúce dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. V danej súvislosti treba zdôrazniť, že aj zisťovanie „mimoriadnych okolností“ v zmysle vety druhej § 438d Tr. zák. v rámci dokazovania je zisťovanie konkrétnych skutkových okolností, ktoré však v dovolacom konaní nemožno skúmať.

Najvyšší súd preto konštatuje, že uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. v danom prípade nebol naplnený.

Nad rámec uvedeného dovolací súd uvádza nasledovné:

Z ustanovenia § 61 ods. 5 písm. a/ Tr. zák. vyplýva zavedenie povinnosti súdu obligatórne uložiť trest zákazu činnosti na doživotie, ak súd odsudzuje páchatel'a za trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289, ktorého sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku, hoci už bol za taký trestný čin, ktorého sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku dvakrát odsúdený. Jedná sa tu teda o postih špeciálnej recidívy, čo je aj posudzovaný prípad obvineného Bc. C. O..

Na uloženie trestu zákazu činnosti na doživotie podľa tohto zákonného ustanovenia postačuje zistenie súdu, že páchatel', ktorého odsudzuje pre trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Tr. zák. bol už v minulosti najmenej dvakrát právoplatne odsúdený za spáchanie rovnakého trestného činu. Esenciálnou skutočnosťou teda je, že obvinený bol v minulosti právoplatne uznaný za vinného z trestného činu (prečinu) uvedeného v ustanovení § 61 ods. 5 písm. a/ Tr. zák. a skutočnosť, že sa ho dopustil ako vodič dopravného prostriedku. Táto podmienka musí byť splnená pri všetkých troch odsúdeniach pre prečin podľa § 289 Tr. zák.

Pokiaľ sa týka prechodného ustanovenia § 438d Tr. zák., k úprave Trestného zákona účinnej od 1. novembra 2011 bolo prijaté prechodné ustanovenie, v zmysle ktorého sa ustanovenie § 61 ods. 5 písm. a/, (aj písm. b/ ods. 5 a ods. 3) o recidíve vzťahuje aj na osoby súdené za trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ako vodič dopravného prostriedku, keď bol pred 1. novembrom 2011 už najmenej dvakrát odsúdený pre takýto trestný čin. Súd však podľa § 438d Tr. zák. nemusí odsúdenie spred 1. novembra 2011 vziať do úvahy, ak by vzhľadom na mimoriadne okolnosti predchádzajúcich prípadov bolo pre páchatel'a uloženie doživotného trestu zákazu činnosti neprímerane prísne. V danej súvislosti treba zdôrazniť, že zákon síce bližšie nedefinuje pojem „mimoriadne okolnosti prípadu“, avšak v tomto smere je určujúca súdna prax, a to najmä vo vzťahu k interpretácii tohto pojmu obsiahnutého v ustanovení § 39 Tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu resp. v predtým platnom ustanovení § 40 Tr. zák.

Predpokladom aplikácie tohto ustanovenia pred novelou z roku 1990 boli „výnimočné okolnosti prípadu“ alebo „mimoriadne pomery páchatel'a". Pojem „mimoriadne okolnosti“ z hľadiska sémantického predpokladá, že sa nemôže jednáť o bežne sa vyskytujúce okolnosti spájané spravidla s okolnosťami poľahčujúcimi (§ 36 Tr. zák.) napríklad, že páchatel' viedol pred spáchaním činu riadny život, priznanie sa k spáchaniu činu a jeho úprimné oľutovanie, pričinenie sa o odstránenie škodlivých následkov a podobne. Judikatúra najvyššieho súdu pokladá za mimoriadne okolnosti prípadu napríklad konanie páchatel'a za okolností blížiacich sa ku konaniu v krajnej núdzi, teda odvracajúc nebezpečenstvo hroziacej ujmy na zdraví, na živote alebo inému záujmu chránenému Trestným zákonom.

Treba tiež zdôrazniť, že pri preskúvaní mimoriadnych okolností prípadov, za ktoré bol obvinený v minulosti odsúdený, súd nemôže vykonávať ďalšie, nové dokazovanie a konštruovať nové skutkové závery, tieto meniť alebo dopĺňať v týchto už právoplatne skončených veciach. Súd pri zisťovaní „mimoriadnych okolností“ týchto prípadov musí vychádzať len z obsahu pripojených spisov.

V posudzovanom prípade obvineného Bc. C. O. konajúce súdy takto postupovali a súd prvého stupňa, ako aj odvolací súd dospeli k jednoznačnému záveru, že v predchádzajúcich prípadoch neboli zistené žiadne také okolnosti, ktoré by bolo možné charakterizovať z pohľadu vyššie uvedených úvah ako mimoriadne.

Okolnosti uvádzané v dovolaní obvineného - že žije riadnym životom, študuje na vysokej škole, si hodlá založiť rodinu a podnikáť alebo, že sa k činu priznal a úprimne ho oľutoval, resp. že sa činu v roku 2009 dopustil vo veku blízkom veku mladistvých z mladíckej nerozvážnosti, v žiadnom prípade nie je možné považovať za mimoriadne okolnosti prípadu, aké má na mysli prechodné ustanovenie § 438d Tr. zák. Len marginálne treba uviesť, že tvrdenie obvineného o spáchaní predchádzajúceho činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky (v roku 2009) vo veku blízkom veku mladistvých nezodpovedá skutočnosti,

pretože v čase spáchania skutku vo veci Okresného súdu Bratislava I, sp. zn. 3T 67/09 (23. apríla 2009) mal obvinený necelých 24 rokov, a teda v tomto čase už nebol osobou blízkou veku mladistvých. Podľa § 127 ods. 2 Tr. zák. osobou blízkou veku mladistvých sa rozumie osoba, ktorá dovŕšila osemnásť rok svojho veku a neprekročila dvadsaťjeden rok svojho veku.

Za mimoriadne okolnosti prípadu nie je možné považovať ani skutočnosť, že sa obvinený podrobil protialkoholickému liečeniu resp., že dobrovoľne navštevuje odborné poradenstvo a abstínuje. Tak ako to už bolo konštatované v napadnutom rozhodnutí Krajského súdu v Bratislave, u obvineného bol znalcami psychiatrami konštatovaný kompletne vytvorený syndróm somatopsychickej závislosti od alkoholu. Po absolvovaní protialkoholického liečenia nedodrжал abstinenčiu, požívanie alkoholu bagatelizoval. Bc. C. O. má dlhodobé skúsenosti s alkoholom a vedomosti o jeho nepriaznivom vplyve na jeho organizmus a jeho konanie a aj napriek tomu sa nezdržiava požívania alkoholu. Znalci konštatovali, že jeho pobyt na slobode je z psychiatrického hľadiska pre spoločnosť nebezpečný, pretože v prípade nedodržiavania abstinenčie by sa znovu dopúšťal obdobných trestných skutkov. Pri požití alkoholu stráca kontrolu nad pitím, dochádza k odbrzdzeniu pudových mechanizmov, k zníženiu kritickosti, preceňovaniu osobných schopností. V obdobiach intoxikácie alkoholom dostavuje sa u obvineného prechodná strata pamäte - „alkoholové okienka“. V čase odborného vyšetrenia deklaroval abstinenčiu, avšak ide o krátkodobú abstinenčiu, z dôvodu ktorého znalci navrhli ochranné medicínske opatrenie, ktoré by ho malo viesť k dodržiavaniu totálnej, celoživotnej abstinenčie.

Z dostupných odborných prameňov je súdu známa skutočnosť, že prevažná väčšina osôb závislých od alkoholu, ktorí aj po absolvovaní liečenia porušia abstinenčiu, je prístupná ďalšiemu ovplyvneniu. Podľa odborných štatistík a odhadov dlhodobej prognózy len výrazne malé percento abstínuje trvalo. Je teda zrejmé, že ani dobrovoľný vstup a intenzívna liečba nezaručujú pri silnom návyku úspech.

Na druhej strane ani pozitívny efekt trvalej abstinenčie (aj keď u nízkeho počtu závislých), sa nedá celkom vylúčiť. Z tohto pohľadu treba pripustiť racionalitu úvah obvineného o prípustnosti odbornej diskusie v súvislosti s platnou zákonnou úpravou, ktorá nepredpokladá možnosť podmieneného odpustenia zvyšku trestu zákazu činnosti po určitej dobe jeho výkonu z pohľadu prípadných možných zmien zdravotného stavu obvineného (odsúdeného) a s tým súvisiaci jeho návrh na iniciovanie konania o protiústavnosti relevantných častí zákona pred Ústavným súdom.

Odhliadnuc od toho, že obvineným navrhovaný procesný postup nie je možné skúmať a revidovať v rámci dovolacieho konania, vo všeobecnosti treba uviesť, že navrhovaný postup konajúce súdy neakceptovali, pretože v posudzovanej veci sami nevzhľadali na takýto postup žiaden dôvod. Krajský súd takýto právny názor riadne odôvodnil. Najvyšší súd zdieľa tento názor a dodáva, že s prihliadnutím na vysokú pravdepodobnosť špeciálnej recidívy obvineného Bc. C. O., musí prevažovať záujem spoločnosti na zabezpečení relatívne akútnej potreby ochrany spoločnosti pred následkami jeho konania nad jeho právom na preskúmanie jeho zdravotného stavu z hľadiska schopnosti bezpečného vedenia dopravných prostriedkov v neskoršej budúcnosti.

Uloženie trestu zákazu činnosti podľa § 61 ods. 1, ods. 5 písm. a/ Tr. zák. v prípade splnenia zákonných podmienok je obligatórne a úvahy de lege ferenda na tému možných legislatívnych zmien súvisiacich s možnosťou prehodnotenia trvania výkonu trestu zákazu činnosti sú síce legitímne, ale z hľadiska uvedených aspektov irelevantné. Konajúce súdy pri posudzovaní zákonných podmienok na uloženie trestu zákazu činnosti vedenia motorových vozidiel zhodne dospeli k správneému záveru, že v prípadoch predchádzajúcich odsúdení Bc. C. O. (spred 1. novembra 2011) za rovnako právne kvalifikované skutky neexistujú žiadne mimoriadne okolnosti predpokladané ustanovením § 438d Tr. zák.

Z uvedených úvah je zrejmé, že v rozsahu námietok obvineného Bc. C. O. nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por., a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 382 písm. c/ Tr. por. jeho dovolanie na neverejnom zasadnutí odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.